

ПОЗОРИШТЕ.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

ИЗЛАЗИ ЧЕТИРИ ПУТА ПРЕКО НЕДЕЉЕ. — СТОЈИ ЗА НОВИ САД 40, А НА СТРАНУ 60 НОВЧИЋА МЕСЕЧНО. —
ЗА ОГЛАСЕ НАПЛАЋУЈЕ СЕ ОД ЈЕДНЕ ВРСТЕ 3 И 30 НОВ. ЗА ЖИГ СВАКИ ПУТ.

ФРАНЦУСКО - ПРУСКИ РАТ. ШАЉИВА ИГРА У ЈЕДНОЈ РАДЊИ, ОД КОСТЕ ТРИФКОВИЋА.

ОСОБЕ:

Петровић, грунташ.
Ката, жена му.

Марија, ћки им.
Поповић, чиновник у миру.

Јела, жена му.
Милан, син им.

ПРИЗОР I.

(Соба код Петровића. У среде собе стоји намештен сто.
Ката и Марија забављени су око намештања стола.
Петровић седи у ћошку, пушти из дугачке луле и чита
новине.)

Ката. Тако! Сад је све у реду! Сребрне
кашике, шлифоване чаше, порцулански та-
њири, — све, не мож' боље бити. Само да нам
је још каквог украса, да што лепше изгледа!

Марија. Мамице, како би било, да до-
несем она два прената са цвећем?

Ката. То ће са свим добро бити! Добро
кад си се сетила. Донеси их само!

Марија. Одмах мамице! (Оде скакућући
у другу собу.)

Ката. Како је радосна! Е, боме, и треба
да буде! Кад данас не ће, на дан свога
прстеновања, да када ће. Ал' ће то леп
пар људи бити, господе мој! Све ће пу-
цати од једа, док их виде наше фрајле и
господичићи! Е, што ћу вам ја? Жените се,
узимајте се, има још доста младих људи и
девојака. Наравно, да ни једна није тако
лепа и добра као моја ћки, и нико тако
паметан као мој зет, ал' боме, и није то за
свакога!

Марија (доноси пренете са цвећем) Ево,
мамице, две красне ружице! Како ће то
лепо изгледати! (Метне их на сто.)

Ката. Заиста лепо изгледа! Васо, по-
гледајдер само, како нам изгледа сто?

Петровић (чита не обзирући се.)

Ката. Боже мој, боже мој, каквог ти ја
имам мужа! Ми се сви радујемо данашњем
дану, а он забо нос у новине, па га није
ни бриге! (Обреће се њему.) Море, Васо,
чујеш ли ти?

Петровић. Ха! Шта си казала?

Ката. Па зар не видиш, како смо лепо
искитили сто?

Петровић (чита даље). Лепо, лепо!

Ката. Лепо, лепо! Теби је све лепо, кад
само можеш пуштити и новине читати.

Петровић. Слушај, жено, Пруси су већ
до Меча продрли! (Чита даље.)

Ката. Е, је ли то одговор на моје пи-
тање! Шта ја марим са твоје Русе!

Петровић. Прусе, жено, а не Русе!

Ката. Да克ле Прусе! Мени је са свим
све једно, а боље би било, да се и ти бар
на данашњи дан манеш политике. Је ли то
ко видио у своме веку! Њи му се прсте-
нује са красним младићем, који час па ето нам
и гостију на ручак, а он нема друга послана
већ да се за Прусе брине. Какво је то срце у
теби? Не ти немаш срца! Ти си човек без
срца, без душе! Ни си вредан, да имаш тако
красну женицу, као што сам ја, и тако до-
бру ћер, као што је наша Марија!

(Наставиће се.)

МЛАДОСТ ДОСИТИЈА ОБРАДОВИЋА.

(Наставак.)

Тек у други ред долази Доситије монах или правије раскаљајер. Ми зnamо какви су га назори навели на тај чин. Али овде нам ваља летимице расветлити, шта га је формално одвојило од тога сталежа. Идеалиста, који се као Доситије дави у спиритуализму, није да како могао у једностраности својој назрети, да се могу установе, које одлучују човека од друштва, довести у склад с рационалним погледима на законе развића тога друштва. Њему је оскудевао тај рационални поглед и ваљало је најпре да дође у додир са стварним светом тада се у њему изроде питања о томе закону. Пут у тај свет морађаше му показати љубав. У чистим природним осећајима мариним зачећава се сумња доситијева у природности његових осећаја, у сталности његових назора о установи, којој је пошао да посвети свој живот и из те сумње рађа се у њему сукоб идеализма с реализмом, из које наравно следије победа овога последњег. За то смо рекли испрва да не држимо Доситија ни за спиритуалисту, нити би он, иза оних фаза, које мора да пређе, разумно

створење у своме развићу могао остати тај, па све да и није бацио ону хаљину са себе. Погледајмо дубље у живот наших духовника, па ћемо се уверити да и они мисле овако као ми. Али и то смо рекли, да Доситијем не управљају интереси и призрења него да га руководе његова властита убеђења, и за то се иза прекужене борбе враћа већ и друштва да у скону са свима члановима врши своје човечанске подвиге, а напушта ону изоловану мањину, која то из заноса, то из лукавства стоји одлучена у друштву, без цели и без подвига. И његов стари пријатељ, игуман Тодор, прекујио је те фазе, али он не имаћаше ни духа ни енергије доситијеве да изнесе свету на видик своју заблуду, него се давио у борби супротности, витлао се између апстрактнога живота канонскога и реалнога човекога, док није варајући себе и друге потонуо. Игуман је Тодор оличена историја смиреног духовника, који, неспособан да разори бедем што га дели од осталог света, прегори најзад своја уверења и животари од мршавог оброка што га даје резигнација.

(Наставиће се.)

СЛАВА МОСТАНКУ.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРНИШТЕ.

(„Емилија Галотијева“), од Лесинга, приказиваја је у уторак 14 марта.

„У славу стогодишњег дана прве представе у Брауншвајгу“, стајаше тај дан на објави. Шуних стотину година морало је протећи док су се снапе позорниште почеле да се сливају у напуш душу, мисли великог ђерманца, које су пре једнога века дубоко потресле његов друштвено и политички порабоћен народ, који је раскомадан и успицирен, као по Богу ми данас, пиштао под притиском туђих господара и својих господарчића. Данас је тај народ уједињен, велики, не зарад добрих пројектила пруских, него зарад сазреве народне самосвести, коју је Лутер засадио, а Лесинг с друговима однеговоа у срцу његовоме. Код таквих пио-

нера славиће свакад лако своје триумфе крунисани и некрунисани стратези, али међу њима беше мало њих, који су штитили (па ни једнога нема који је однеговоа) такве пионере народног јединства и људске слободе, као што то беше Лесинг. Место китњастих членака, трнов мученички венац на глави, а место сјајних крстова, које задева велико признање владајачко малим духовима својим, беху њихова прса искићена стотинама клеветничких стрела. Онај душевни Титан, који је у својим критикама обухватио најширу међу мисли и осећаја у религији, науци и вештини, беше својим богоизбраним савременицима плебејски Пигмеј, који је представљао хамбуршке глумице пречасним срицалима слова божија, и који је волео читати неме карте него филозофију Христијана Волфа. Стрпите се још

мало, превисока господо: за девет година казаће вам читав народ шта му је припредио „полемичар“ Јеврем Лесинг; толико ће вам наказати, да му неће стићи време да вама каже, шта сте му ви све за-кратили.

Гледаји на нашој позорници „Емилију“ паде нам на памет хајнова реч: „Кога не могаше (Лесинг) домашити мачем, он га је гађао стрелом свога вица; пријатељи његови чуђаху се шареном пер-цету те стреле, а непријатељи осећаху незин врх у своме срцу.“ Апсолутни монархизам беше завр-шин камен тадањег „друштвеног реда;“ њега је ваљало извукти полугом па да се сруши свод вла-дачке самовоље. Али тај се апсолутизам не могаше панасти мачем, за то је Лесинг отишао чак у Гвасталу и одонуд наперио своју шареноперну стрелу. На Гонцагу? Ту лежи виц „оца“ Лесинга — кнез Гонцага био је само тако добар да узјими ви-частом драматургу своје име, и за то му је писац из признања оставио све талијанске врлине мирно у грбу, а пакито је свога исеудо-Гонцагу само ситним пороцима, који су тако слични „ноблим на-сијама“ ситних владарчића ћерманских, као што је Маринелија сличан свима коморницима покојних дуодец-кнежевина. Није ли то прекрасан виц? Добри ћерманци могаше се још пре сто година зарадовати лепшем дану кад угледаше како нежне речице еми-лијине на позорници разривају свод апсолутизма, поузданје него икоја антимонархична расправа с кatedre или с трибине. Па тек онај виц на крају — како се добри владалац диви и чуди толиком неваљаштву свога Полукса, како топло сажалева толику искрећу одардову која се додогила без његовог знања, како се очински заузимље да пропаће и казни кривце — није ли тај добар човек заслужио тиме да оде непаказан бар с по-зорнице. И опет нам паде на крају једна реч хај-нова: „Његов виц не беше онај малени ловачки хрт француски, који јури за својом сенком; његов виц беше велики ћермански мачак, који се игра с ми-шем пре но што ће да га удави.“

За такве вицеве буди хвала управи нашег по-зорнита; они су нама добро дошли и после сто година. И ако нисмо ћерманци не можемо да при-тажимо својих симпатија према таквим мачковима и гледаћемо да се њима пре користимо него сунар-дници великог Лесинга.

А сад да речемо коју о игри. На К. Савићевој мо-жемо више похвалити говор него игру. Први беше много бољи него што смо га слушали до сад, а игри јој не достајаше она сентиментална прта, која је у Емилију трагедки тако складно уткана с наји-вношћу довојке Емилије. Женско срце предосећа искрећу, која ће да га снађе. Страх у трећем акту не беше доволно маркират, али то нам је накна-

дила наша глумица лепо изведеном одважношћу у петом акту. Емилија је, да богме, као сви лесин-гови карактери што су, тешка задаћа за младе глумачке снаге, али ми не мислим ласкати, ако, судећи по овој игри, речемо да К. Савићева има права бити једном добра Емилија. — В. Марковић је прика-зива Одоарда. О њему вели писац, да је узор свима мужевима, и то има право, али и ми се ваљда не варамо кад речемо, да Марковић није узор свима глумцима, и ако не можемо порећи, да је млади наши глумац у Загребу много напредовао. Ј. Попови-ћева у улози Клаудије не беше са свим у своме елементу. Ми знамо да она у грађанским собама много више вреди него у господским салонима. — Недељковић се трудио доста да нас задовољи са својим Гонцагом, и то му радо признајемо, али ако жели да то постигне потпуно, нека не заборави на ритам говора кад је на позорници, јер тада се догађа, да се у непромереној хистоти сакати смисао говора, што може да наведе слушаоце на сумњу, да је глумац добро проучио своју улогу, а свакад квари леп колорит игре. У томе се боље разуме Брана, и за то ће свакад на позорници знати своју улогу, ма да је и недовољно проучио. У улози ма-ринелија та му је тактика много користила игри. Брана је тога вечера показао свој леп дар за у-глађено интриганство, што му је публика на крају призвала. Лукић је као Камило дао мало али добро, а Станчић би се више донао да је био мало живљи вештак. Лесковићу морамо уза добру игру Апијана још и то признати, да врло добро напредује у ак-центуацији. Маринковићка је показала лешу сту-дију у улози Орзине, која је за то што је с Ма-ринелијевом заједно добро изведена створила ансамбл толико добар, да можемо у нашим приликама бити њиме пуно задовољни. Још нам ваља похвално поме-нути Пешића као бандиту Анђела. . .

К ЊИЖАРСТВО.

(Српски антиквар у Београду.) И књижна трго-вина почела се у нас по мало развијати. Сад већ имамо по различним варошима нашим правих књи-жарница, или других трговина које тргују и књи-гама. Али све те књижарске радње продају књиге које сад излазе или које су скоро штампане. Стараје наше књиге врло је тешко набавити; то зна свак који је попуњавао какву јавну или засебну библиотеку. За то с радошћу поздрављамо анти-кварску радњу (трговину само старим књигама) Ђорђа Ђурића у Београду (на великој пијаци, у кући г-ђе Стаменке), која продаје а и добавља сваку старију књигу по умереној цени, те је тако као нека допуна свима осталим књижарницама на-шим. Српска влада попуниће само свој рад око по-дизања књижарске радње у Србији, ако овоме у нас за сада једином предузећу, буде у чем год на руци ради умне користи народа нашег у опште.

Издаје управа српског народног позоришта.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

ПРЕТИПЛАТА

ПРЕДСТАВА 43.

БРОЈ 28.

У НОВОМЕ САДУ У УТОРАК 21 МАРТА 1872

У НОВОЈ ПОЗОРИШНОЈ ДВОРANI:

Т А М Н И Џ А.

ИМАЉИВА ИГРА У ЧЕТИРИ РАДЊЕ, ОД РОДЕРИБА БЕНЕДИКСА, ПОСРБИО Л. ТЕЛЕЧКИ.

О С О Б Е :

Доктор Небригич	Суботић.
Марица, његова жена	Ј. Поповићева.
Семковић, племић и спахија	Недељковић.
Перишић	Лесковић.
Полексија Радојевића	Ј. Маринковићка.
Јеврем Кључаревић, тамничар	Зорић.
Милица, његова кћи	Л. Хацићева.
Марко, семковићев стари слуга	Станчић.
Вратар у тамници	Хацић.
Пандур	Нешић.

У четвртак 23 марта: „РОМАН СИРОМАШНОГ МЛАДИЋА.“ Драма у 5 чинова, написао
Октав Феље, превео С. Савковић.

Отвара се претплатна шест позориш. представа. Ко од наших претплатника жели своја места за ову нову претплату задржати нека изволи ту на меру своју пријавити или у позориш. писарници или у вече на каси.

Поједини бројеви овога листа продају се обдан по 5 нов. а. вр. и то: у трговини Пере Попадића, Паје Миросављевића, Стеве Ратковића и Јоце Филиповића, у срп. народној задружној штампарији, у позоришној писарници и у вече на каси.

ПОЧЕТАК У 7 И ПО А СВРШЕТАК У 10 САХАТА.